

НІМЕЦЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА РАДІО ЯК ЗАСІБ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ

Німеччина – федеративна держава. Про важливість доступної освіти «для всіх» в німецькому суспільстві говорили здавна. Ідея народних університетів сягає своїм корінням у ХІХ століття, однак практично їхній інститут, як такий, почав складатися приблизно з 1916 року. Головний принцип народних університетів – освіта для всіх, незалежно від професії, попередньої освіти і матеріального стану. Тільки в 1919 році в Німеччині за часи керівництва канцлера Штреземана у Веймарській республіці були засновані 135 народних університетів. Спочатку вони ставили собі на меті підвищувати рівень освіти непривілейованих верств населення та розвивати політичну свідомість громадян в умовах тодішньої молоді німецької демократії.

Навчальні програми на радіо в Німеччині виходили з 20-х років ХХ століття. А піонером теленавчання у ФРН стає регіональна компанія «Баварське радіо» (BR). У 1954 році BR вперше запускає свої регіональні програми для Баварії в виділених часових регіональних «вікнах» центральної загальнодержавної програми ARD («1»). Баварське телебачення виходило з окремою третьою програмою телебачення, що діяла спочатку як «навчальна програма» в першу чергу для трансляції програм «Телеколедж» / Telekolleg, а потім з іншими освітніми передачами для всіх віків й верств населення. У Німеччині в 1960-ті роки велися програми-знайомства з культурою країни серед трудових мігрантів (третья регіональна телепрограма та земельне радіо). У 1978 р. програма стала цілодобовою, зараз передається через супутник на всю Європу.

Фінансово-організаційне сприяння додатковій освіті здійснюється з боку держави. На земельному рівні через субсидії освітнім установам – у вечірніх школах, гімназіях і коледжах; місцеві власті фінансово сприяють народним університетам, також надають субсидії на культурні і соціокультурні освітні програми; на федеральному рівні має місце індивідуальна підтримка працівників заводів та фірм з метою отримання шкільної кваліфікації, перекваліфікації, другої освіти відповідно до Федерального Закону про сприяння освіті [2, с.25]. У вечірніх школах громадяни ФРН можуть опанувати (чи повторити, освіжити в пам'яті) програмою середньої школи для підготовки при вступі до ВНЗ; або отримати нову професію.

У ФРН з 1976 року діє державний освітній заклад Хагенський заочний університет. Цікаво, що цей університет присуджує навіть ступені доктора наук. Існує і Інститут дистанційної освіти в м. Тюбінген розробляє програми для навчання з використанням радіо і телебачення. У навчальному процесі за

2500 навчальними курсами беруть участь 5000 викладачів [1, с.10].

Велику роль в освіті та просвітництві грають телерадіомовні компанії, особливо суспільне телебачення ARD (за земельним принципом) і ZDF. З 1986 р працює телеканал «3Sat» наповненими культурними програмами. Мовлення «3Sat» відбувається через кооперацію німецького ZDF, австрійського державного телебачення ORF і швейцарського SRG, з метою зберегти, розвинути і поширити німецькомовну культуру в світі. Тоді ж був запущений федеральний супутниковий канал «1 +» – за своєю суттю культурно-просвітницький додаток до першої програми німецького ТБ ARD-1 (швейцарське ТБ теж використовується як допоміжний матеріал для дистанційних занять учнів).

Враховуючи федеративний характер Німеччини, важливу роль у мовленні завжди грав земельний принцип. З 1983 року на регіональному західнонімецькому телебаченні (WDR) вийшла перша на ТБ передача про комп'ютери, нові інформаційні технології: «WDR Computer Club» (ведучі Вольфганг Бак та Вольфганг Рудольф). А 1 травня 1999 р. на однойменному західнонімецькому радіо (WDR) у співпраці з Radio Bremen випускають міжнародну та міжкультурну радіопрограму «Радіо Європа», передачі якої протягом дня, спрямовані на широку німецькомовну аудиторію Європи, а увечері йдуть програми на рідних мовах іммігрантів в Німеччині. На гессенському радіо працює свій портал «знань та освіти»: wissen.hr-online.de. На баварському радіо з 1998 р. стартував супутниковий ТБ канал освіти BR-альфа.

У ФРН в 1987 р. була організована т.зв. «Концентрована Акція підвищення кваліфікації» (KAW), відповідальна за всі форми організації додаткової освіти. На замовлення KAW Інститут радіо і телебачення Гамбурзького університету створив курси навчального телебачення для країн ЄС на національних мовах з метою розвитку дистанційної освіти [3, с.65–67]. Велику увагу KAW приділяє поширенню дистанційному навчанню в сфері перекваліфікації, другої освіти. KAW підкреслює важливість використання освітніх теле- і радіопрограм.

Німецький приклад дає приклад організації додаткового навчання на принципах конвергенції контенту – ЗМІ (ТБ та радіо), Інтернету, традиційних паперових матеріалів, машиночитаних носіїв (оптичних дисків, касет, міні дисків тощо). Створення курсів дистанційного навчання відбувається на базі інститутів та університетів, а логічно пов'язаний наскрізний контент ретранслюється як публічним телебаченням, так і університетськими мовними центрами, також розміщується на сайтах ЗМІ та спеціалізованих освітніх ресурсах.

Література

1. Андреев А.А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация / А.А. Андреев, В.И. Солдаткин – М. : МЭСИ, 1999. – 196 с.
2. Липкина И.Н. Система образования взрослых в Германии: учеб.-метод. пособие / И.Н.Липкина, В.П.Тарантей. – Гродно: ГрГУ, 2001. – 104 с.
3. Тавгень И.А. Дистанционное обучение: опыт, проблемы, перспективы / И.А.Тавгень, под редакцией Ю.В.Позняка. – Минск: БГУ, 2003. – 227 с.